

МУЗИКА ЯК ЕЛЕМЕНТ ФІЛОСОФІЇ МИСТЕЦТВ

Здісенко В. М., студентка групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Естетичне ставлення до дійсності, що міститься у всіх видах людської діяльності, не могло не стати предметом самостійного культивування. Таким особливим видом людської діяльності, в якому естетичне, втілюючись у художнє, є і зміст, і спосіб, і мета, – є мистецтво; воно “ніколи не залишало людини, завжди відповідало її потребам і її ідеалу, завжди допомагало їй в відшукуванні цього ідеалу – народжувалося з людиною, розвивалося поруч з її історичної життям”. Мистецтво – це професійна сфера діяльності, в якій естетична свідомість із супутнього елемента перетворюється в основну мету. Яким би сильним не був обов’язково присутній естетичний момент в діяльності, наприклад, вченого, чи не він все-таки визначає основний зміст його досліджень.

Мистецтво служить засобом самовираження людини, і, отже, предметом мистецтва є як відносини людини і світу, так і сама людина у всіх її вимірах – психологічному, соціальному, моральному і навіть побутовому. Гуманітарні науки – і психологія, і соціологія, й етика і т.п. – також мають своїм предметом людину, але всі вони розглядають її з якої-небудь однієї і притому свідомо обмеженої точки зору. Мистецтво ж не тільки бере людину в її цілісності, але й зачіпає всі найглибші і ще не звідані наукою пласти того найдивовижнішого феномена в світі, яким є людина – таємниця таємниць природи. Мистецтво говорить з нами на своїй особливій мові, якій треба навчитися, перш ніж вона стане зрозумілою.

Головне питання філософії мистецтва: “що є мистецтво?” знаходить нову гостроту з появою постмодернізму, який ставить під сумнів багато старих, класичних уявлень, в тому числі, про естетичне, художнє. В постмодернізмі вони зберігають своє значення лише як “транскультурні, трансчасові цінності”. Піддаються ревізії античні уявлення про “мимесис”, який зводиться до “оманливого ілюзіонізму”, що породжує традиційний реалізм. Відстоюється ідея пріоритету так званих “відчутних”, а не ілюзіоністських об’єктів, що представляють собою новий, оригінальний засіб взаємодії між художньою експресією й досвідом повсякденного життя [1].

Сьогоднішнє сприйняття музики навряд чи асоціюється з таким предметом як філософія. Зазвичай філософія має репутацію поважної та серйозної дисципліни. І хоча не завжди нею захоплюються, але неодмінно визнають її академічний авторитет. Уявлення про музику як розвагу все ще залишається стійким. В умовах пострадянської філософської освіти, коли відлуння марксистсько-ленінської філософії нерідко приглушає її сучасні голоси, вписати музику у філософський дискурс складно. Тоді як філософія музики передбачає в якості свого теоретичного обґрунтування новітні

тенденції сучасної філософської думки. Ось чому поєднання строгості та аскетизму філософії з грайливістю та легкістю музики вимагає їх принципового переосмислення.

Настанова сучасної філософії на визнання онтологічної унікальності окремих життєвих феноменів вимагає, щоб філософія повернулась до життя. Ось чому філософії потрібно розкрити ті ресурси, завдяки яким життя утримує себе у певній формі буття. Музика є одним із них. Завдяки їй численні версії унікального переживання життя зберігаються у культурі, що надає їм (переживанням) універсальну (значущу для усіх людей) природу. Таким чином, музика проникає у глибини повсякденності, надаючи їй пафос метафізичності [3].

З іншого боку, спостерігаємо вихід музики за межі мистецтва. Даний процес виражає відому теоретичну позицію у сучасній естетичній думці щодо обґрунтування феномену деартизації естетичного. Дану позицію пов'язують з іменами Вельша, Гумбрехта та Рансьєра. Їх позиції достатньо відомі. А тому, лише нагадаю ті основні ідеї, завдяки яким філософія повертається у музику. Так, одним із базових факторів зміни концептуального поля філософії музики розглядають “естетичний поворот”. Зазначена теоретична стратегія мислення обумовлює вихід естетики за власні дисциплінарні межі, що дозволяє розглядати феномен музики не у контексті традиційної естетичної проблематики, а як філософську проблему.

Філософія і мистецтво, а отже й музика, тісно пов'язані між собою, вони є відображенням етичного та естетичного відношення людини до світу. Ці дві науки вивчають і відображають духовне життя суспільства, вони є однією з форм суспільної свідомості. Людина за своєю суттю є істотою творчою, і тому будучи орієнтованою на творчість людини, її філософське мислення є постійним прагненням до мудрості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Причепій Є. М. Філософія : підручник для студентів вищих навчальних закладів / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – К. : Академвидав, 2006. – 592 с.
2. Новая философская энциклопедия : в 4 т. – М. : Мысль, 2000. – 2001. – 736 с.
3. Гомілко О. Філософія музики як нова філософська дисципліна: постметафізичні перспективи/ О. Гомілко // Освіта і мистецтво: Філософія єдності. – № 12. – 2012. – С. 228-237.